

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 308/2022-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Mariánom Ševčíkom, CSc., advokátom, Nezábudková 22, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 5T/60/2010 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 5T/60/2010 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 5T/60/2010 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **5 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľky

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 308/2022-12 z 26. mája 2022 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z.

o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 5T/60/2010. Sťažovateľka žiada o priznanie finančného zadosťučinenia 50 000 eur a náhrady trov konania.

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom vo veci zločinu podvodu formou spolupáchateľstva, v ktorom je v procesnej pozícii poškodenej, dochádza k zbytočným prietahom. Obžaloba bola okresnému súdu doručená 5. augusta 2010, avšak vec nie je dosiaľ právoplatne skončená. Sťažovateľka popísala priebeh napadnutého konania so zvýraznením najproblematickejších úsekov z hľadiska nečinnosti okresného súdu. Uviedla, že sa proti okresnému súdu opakovane domáhala pokračovania konania v predmetnej veci. Zároveň zdôraznila, že od rozhodnutia v napadnutom konaní závisí aj jej sa týkajúce civilné konanie vedené na Okresnom súde Dunajská Streda.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že predmetná trestná vec bola opakovane prerozdelená do iného súdneho oddelenia, a poukázal aj na rozsiahlosť súdneho spisu v danej veci. V súhrne skonštatoval, že prietahy nastali z dôvodu jeho nadmernej zaťaženia, personálnej a materiálnej poddimenzovanosti a dlhotrvajúcej pandemickej situácie.

II.2. Replika sťažovateľky:

4. Sťažovateľka k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že prekážka riadneho prejednanja veci trvá, keďže konajúca predsedníčka senátu je práceneschopná, ide o extrémne reštančnú vec, v ktorej obžalovaný cieľavedome vytvára obštrukcie. Nerozhodnutie v predmetnej trestnej veci negatívne ovplyvňuje aj sťažovateľky sa týkajúce civilné konanie vedené na Okresnom súde Dunajská Streda.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

6. Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľky preskúmal z hľadiska charakteru

prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitost', ďalej správanie sťažovateľky v priebehu konania a napokon aj postup konajúceho súdu.

7. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd je toho názoru, že predmetnú trestnú vec nemožno považovať za zložitú či akokoľvek sa vymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti súdov, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

8. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

9. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu a z predloženého súdneho spisu. Celkovú dĺžku napadnutého konania (12 rokov od jeho začatia) ústavný súd v okolnostiach danej veci považuje z ústavnoprávneho hľadiska za neakceptovateľnú, a preto nie je ani potrebné osobitne hodnotiť jednotlivé procesné úkony vykonané v rámci napadnutého konania. Napriek tomu ústavný súd na zdôraznenie charakteru postupu okresného súdu poukáže na obdobia jeho nečinnosti. Okresný súd bol nečinný 2 roky v období od apríla 2012 do apríla 2014, keď bol vo veci nariadený termín hlavného pojednávania. Nečinnosťou v dĺžke cca 7 mesiacov sa vyznačovalo aj obdobie od 8. júla 2015, keď bolo odročené hlavné pojednávanie na neurčito, do 28. januára 2016, keď bol nariadený ďalší termín hlavného pojednávania na 15. február 2016. Aj uvedené hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito a okresný súd vykonal ďalší úkon až 19. júla 2016, teda po 5 mesiacoch nečinnosti. Po vyjadrení obžalovaného týkajúcom sa opätovného vykonania hlavného pojednávania z 1. augusta 2016 bolo hlavné pojednávanie nariadené na 9. január 2017, teda s odstupom 5 mesiacov. Dňa 19. decembra 2018 bola okresnému súdu doručená odpoveď Okresnej prokuratúry Bratislava I na jeho žiadosť, následne ostal okresný súd nečinný vyše 9 a pol mesiaca do 8. októbra 2019, keď bol nariadený termín hlavného pojednávania. Hlavné pojednávanie nariadené na 9. december 2019 bolo odročené na neurčito, následne bol okresný súd nečinný do 17. marca 2021, teda vyše 1 rok a 3 mesiace. Po vyjadrení obžalovaného týkajúcom sa opätovného vykonania hlavného pojednávania z 31. marca 2021 ostal okresný súd znovu nečinný až do predloženia spisového materiálu ústavnému súdu v júli 2022, teda približne 1 rok a 3 mesiace.

10. Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti okresného súdu približne 6 rokov a 8 a pol mesiaca.

11. Ústavný súd poukazuje tiež na skutočnosť, že z celkového počtu 27 nariadených hlavných pojednávanií v predmetnej trestnej veci bolo výlučne z dôvodov na strane súdu (nepřítomnosť přisediaceho) odročených 7 hlavných pojednávanií. Aj takýmto spôsobom okresný súd prispel k predĺženiu napadnutého konania.

12. Vo vzťahu k obrane okresného súdu, spočívajúcej v argumentácii o jeho nadmernej zaťaženi, personálnej a materiálnej poddimenzovanosti, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej

neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

13. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, mu podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená.

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

16. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 50 000 eur, čo odôvodnila celkovou dĺžkou napadnutého konania, obdobiami nečinnosti okresného súdu a zhoršenými zdravotnými problémami v dôsledku uvedenej nečinnosti súdu a konania obžalovaných.

17. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

18. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

19. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní približne 6 rokov a 8 a pol mesiaca, ako aj ďalšie prietahy ním spôsobené v dôsledku odročenia značnej časti nariadených hlavných pojednávaní výlučne z dôvodov na jeho strane, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky, skutočnosť, že od rozhodnutia v napadnutom konaní závisí aj jej sa týkajúce civilné konanie vedené na Okresnom súde Dunajská Streda, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľky nevyhovel.

IV.

Trovy konania

20. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

21. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 410,26 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 193,50 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 11,63 eur. Náhradu za tretí úkon právnej služby – repliku sťažovateľky z 12. júla 2022, ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože jej obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

22. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu